

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Františkova ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Neprankranth pism na sprejemamo. Izšaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din. za inozemstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list in članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, davke posebej. Polt. čk. rač. 11.153. Telefon 3113

Naše delo

(Naš glas)

Naše delo mora rasti iz nas in iz našega ljudstva. Krepi se mora iz živih vrlcev življenjskih resničnosti. Biti mora najjasnejše svitanje boljše bodočnosti naše in ljudstva. Imeti mora žrtve, ker le v žrtvovanju klije moč krepkega — napredujočega duha. Ono nas mora družiti mnogo bolj, nego nas naše individualne posebnosti ločijo. Naše poklicno in življenjsko delo mora rasti okoli jasnega cilja, ožarjenega z našo ljubeznijo žrtvovanja in utrjenega z zavestjo močne skupnosti. Biti mora vsaj činitelj v rešitvi zastalega ustroja človeške družbe. Tedaj bo naše delo nov izveden pokret, nova resničnost in uspela rešitev ljudstva in nas iz brezna pasivnega pesimizma.

Mi mlajši imamo v naših dušah pečate kriz brezposelnosti, a iz njih še do danes niso zrasle rože — nujen sad naše mladostne odriženosti in znanilke našega pozitivnega, nujnega dela za bodočnost. Pa klijeje gotovo že v nas te rdeče rože, znak velike, iz muk brezdnih dni nastale ljubezni do pravega življenjskega in poklicnega dela. Marsikateri izmed nas s prikrivanjem lepote, te cvetlice išče utehe v takem ali takem delu, a delo brez povezanosti z enakimi tovariši nima tiste sile in moči, nima tistega vzgona in uspeha kakor skupno zavestno delo. In momenti pesimizma v oddaljeni samotni mnogokrat zamore sij teh rož — tega dela.

Tovariši, tovarišica! Ako te je že dovedel val pesimizma, — ki je bil prava reakcija na samo na sebe navezano delo — do flegmatične pasivnosti, daj, razbrskaj nastali pepel okoli rdečih rož svoje notranjosti, da bo njih žarka moč zopet krepko živela v tvojem delu! Le v skupnem delu bo ta cvet rodil pravi življenjski sad in nam prinesel uteho in notranje zadovoljstvo. Tovariši, tovarišica! Ne bodi sam, ampak združi se z nami, da bo vsak živel sicer svoje, a vendar vsi prirodno povezano poklicno življenje.

Ko nas teži pogled na neurejene življenjske razmere pri nas — ko naša duša roma v srca številnih brezposelnih — ko naše srce trpi ob pogledu na maso doraščajočih otrok v najneugodnejšem okolju z neizmernim pomanjkanjem vsega — ko se zamislimo ob otupelih srih očetov in onemelih ustih mater, ki otrokom nimajo česa dati in ko na drugi strani v neposredni bližini teh neprimernih muk ljudstva gledamo udobje in razkošje, mehkužnost in razneženost v vseh rafiniranih in prirodno popačenih načinih s prekomerno razsipnostjo — nas stisne doslej nepoznana bolečina, ki nas najprej onemi, a potem bi zakričali, bi zamahnili, a do danes tega nismo storili. V nadi, da nam ne bo manjkalo eksistenčnega minimuma, smo pustili, da je krik ostal le v naši notranjosti nakazan, da je zamah k delu rešitve bil samo prirodna nuja doživljanja momenta. Morda je kdo ob tem pogledu občutil le svojo nemoč, svojo osamljenost; drugi je morda šel preko tega z od drugih posneto narejeno hladnostjo, a pri vsakem je gotovo nastalo živo vprašanje: »Kako temu pomagati, kako to rešiti?« Mnogi go nosili in še nosijo bol tega vprašanja v svoji onemeli notranjosti o dnevnih trpkah brezposelnosti. Rešitev tega pa ni v neživljenjskih ekstremih, ne v praznem razpravljanju, ne v prepuščenju pereče boli toku usode, ampak v skupnem delu vseh sil — tudi naših, tudi tvojih. Tega ne bomo rešili čez noč, niti brez novih žrtv, ampak le z ljubeznijo do naporov skupnega dela, ki naj klije iz naše zavesti naših dolžnosti času in narodu.

Ko ti je otrok v šoli čudno zamišljen, ko srečaš fantiča ali deklico z neotroškimi očmi, ko na svojem sprehodu po delu vidiš, kako se ta ali oni tvojih šolarjev muči s prenapolnjenim košem po hribu, te sočutje vodi, da pogledaš še malo globlje, preko teh znakov resne otroškosti. Pogled v duševnost in življenjski položaj njih staršev in spoznal boš svojo izvenšolsko nalogo in delo.

Mi moramo pridobivati vzgojni vpliv tudi na starše, da bodo odnosi med nami in njimi za uspešno vzgojo čim produktivnejši. To pa si bomo pridobili le, ako bomo vzgojitelji, katerim starši lahko zaupajo, o katerih bo vse ljudstvo vedelo, da jim je vzgoja otrok in mladine prva življenjska zadeva. Tako bomo postali le po vztrajnem delu pri samem sebi in po tovariško skupnem reševanju vseh perečih zadev, ki jih prinaša življenje. Mi moramo dvigniti našo moč in naš ugled z izvrševanjem našega poslanstva v slogi. Vedimo, da se življenje ne da zlepa strpati v okvirnost kakavega znanstvenega ali drugega sistema, ker je preveč življenjsko, a vsak sistem preokorno ogrado. Ne izgublajmo zato naših sil v preizkušanju »preokornih ogradij«, ampak pojdemo na življenjsko delo z življenjem.

Mi moramo v našem kulturnem delu stremeti za tem, da čim širšim slojem ljudstva omogočimo čim višje kulturno življenje s čim več kulturnimi dobrinami. To doseči je težka naloga, ne radi ljudstva, ki se samo poti za kosček kruha, ampak radi tistih, ki v člove-

čansko brezčutnih duševnostih uživajo sado- navedenih znojov. Naša današnja šola mora iti po poti bodočnosti v smer, ki bo podarjala vrednost vsakega človeka in radi tega kot zajednica nobenega ne bo izločila ali omalovaževala pri doživljanju skupnosti in radi socialnega položaja nobenemu ne bo onemogočila popolnega razvoja in razmaha v korist skupnosti. Čustvena vzgoja današnjih dni mora pred vsem ožariti kot velike vrednote tovariško skupnost, sočustvovanje s siromašnimi, ubogimi in zanemarjenimi ter zapuščenimi otroki in ljudmi. Tudi ti otroci bodo veliki, a tedaj naj bi ne bili obteženi s čustvom manjvrednosti, proletariata, ki si mero na ta ali na oni, večinoma tragičen način ustvariti notranje ravnovesje. Na ta način si bomo prihranili tragiko v življenju nevidnih ljudi, ki so breme in zlo vsake družabne zajednice.

Površno in kratke vrednosti bi bilo naše delo, ako bi ne temeljilo na nekih trdnih, v nas vseh globoko doživetih temeljih. Ti te-

melji naj imajo obeležje večne veljavnosti, da nas vsidrajo v čas in svetu. Ali ni marsikdo izmed nas tudi v tem mnogo storil in prebolel, a svoja dognanja je ohranil lepo zase.

Kdo nam jih bo prvi prikazal? Ali res moramo bežati pred mislijo na naš svetovni in življenjski nazor kot pred razdiralcem naše skupnosti in tovarištva? Ali ni bila skupna naša telesna in duševna beda v dneh brezposelnosti, ali nam ni skupna naša življenjska in svetovnonazorska uglešenost naših notranjosti, samo da še zavestno jasno nismo povsem utrdili naših svetovnonazornih vsebin. Tudi to moramo storiti, saj bomo le preko tega prišli do večje prirodno življenjske povezanosti, trdne utemeljenosti in do temeljnih gonilnih sil v našem delu. Tedaj naše delo ne bo muha enodnevnica, ne torišče krilatice radi mode ali poskus brez efekta, ampak bo pozitiven činitelj na poti k bodočnosti pravega človečanstva, ki mora — četudi preko dragih razočaranj — priti!

Sgt.

Sodniki in učitelji

V kulturni in socialni reviji »Misel in delo«, št. 9—10, je izšel pod tem naslovom naslednji članek g. Alojza Zalokarja. Ker redkokdaj čitamo članke take vsebine v nestanovskih časopisih, še manj pa v revijah, približujemo v celoti članek, ki je značilen zaradi objektivnega gledanja na učiteljsko delo. — Uredništvo.

Če bi bila naša družba vsaj še za silo zdrava, bi morala v kritičnih časih storiti vse, kar je mogoče, da nekatere panoge svojega delovanja skrbno obvaruje pred okuženjem in razkrojem. Klice, ki napadajo duševnost našega delavca, obrtnika, kmeta, trgovca, uradnika in podjetnika ter kvarijo njegovo notranjo moralno odpornost, bi ne smeje seči tudi do onih slojev naših narodnih delavcev, ki jim je dodeljena posebno delikatna in za družbeno ravnovesje velevažna naloga.

Naša mladina naj bi se usposobila, da popravi in pozida, kar je pokvaril ali podržal zagrenjeni duh iz generacij vojnih časov. Ta mladina naj bi bila temelj in tvorec nove bodočnosti. Toda pedagogi nas učijo, da zakladi, skriti v otroških srih in bohotno brstenje v mladih dušah, sami ne morejo zagotoviti uspešne rasti. Mlado drevo potrebuje pravega vrtnarja. Naše učiteljstvo ie z vne- mo in uspehom izpolnjevalo svoje vzgojne naloge. Kar so morebiti pokvarili neumestni učni načrti, je iz bogastva svoje duše popravil učitelj, kar so hotele ožgati strupene sape neugodnih razmer, je očeval učitelj. Kjer so se v učiteljskem zboru pokazale pomanjkljivosti, pristranosti, zagrenjenosti, pretiravanja ali celo zlorabe, tam jih je zdrava sredina sama uspešno odstranila in tako obvarovala mlado setev. Smer, v kateri je gradilo učiteljstvo, in duh, ki je preveval njegovo delo, sta bila zdrava.

Vzgoja mladine je najobčutljivejši del v našem družabnem ustroju. Občutljiva pa sta oba: mladina, ki prinaša s seboj nejasne in neopredeljene prirodne darove, in vzgojitelj, ki iz zrele ljubezni nadzorujejo in usmerjajo mlade brste. Oba ta dva činitelja zahtevata prav posebno pozornost. Današnja družina, ki v stiskah omaga, mladini ne nudi dovolj krepke opore. Vzgojitelji pa trpe žalostno usodo, kakor vsi intelektualni delavci, ki jih razkroja notranja duhovna kriza in premetava viharno morje življenja. Notranje in zunanje propadanje intelektualnih sil pomeni veliko škodo za narod. Prav posebno velika pa je škoda na narodnem duhovnem zdravju zaradi oslabiljenja vzgojiteljskega stanu in poklica. Naša narodna zgodovina nam pripoveduje, da je toliko in toliko tisoč našo mladino utonilo v tujih narodnostih, ne po krivdi ali zaslugi tujerodnih davčnih uradnikov, advokatov ali zdravnikov, ampak po zaslugi tujerodnega učiteljstva. To spoznanje nas sili, da priznamo vzgojiteljskemu stanu prav izjemno pomembnost, ki sega veliko dlje in veliko globlje, nego delo drugih intelektualnih poklicev. Družba bi morala zaradi tega posvečati mnogo uvidevnosti pa strogo- sti in prave ljubezni učiteljstvu, učiteljstvo samo pa bi moralo do skrajnosti napeti vse dobre sposobnosti in samo sebe v strogi disciplini usposabljam za vedno višje cilje. Kdo pa danes v tem smislu bolje izpolnjuje svojo nalogo, ali družba nasproti učiteljstvu ali učiteljstvo nasproti svojem poklicu?

Prepričani smo, da ga ni nepristranskega opazovalca našega javnega življenja, ki ne bi mogel dati za učiteljstvo laskavega odgovora. Blagodejno in pomirjevalno je spoznanje, da si je naše učiteljstvo tudi v teh razburkanih časih znalo ohraniti treznost presojanja in jasen pogled v bodočnost mladine, ki mu je zaupana. Kaj naj bo vrhovna naloga naše vzgoje? Usposobiti je treba mladino, da si bo znala sama poiskati pravo pot skozi levičarske in desničarske zmede in skozi težave gospodarskega presnavljanja. Iz naše mladine naj vzrastejo reformatorji, ki bodo prenovili temelje našega duhovnega, gospodarskega in

socialnega sožitja. Naj iz naše mladine ne vzrastejo revolucionarni duhovi, ki bi zasejali kaos in propad. Nam je treba res temeljiti reform. Toda nihče si ne sme prikrivati, da bi bilo za naš narod revolucionarno razdejanie začetek konca. Ali more šola kaj več storiti kakor to, da vzgoji samostojno, kleno generacijo bodočnosti? To pa se da z uspehom opraviti le v okviru naroda in države. Realnost zahteva od nas in bo zahtevala še v večji meri od naših naslednikov, da se samoniklo uveljavimo v tistem prirodnem okviru, ki nam ga nudita narod in država. Učiteljstvo deluje v tej smeri in s tem dokazuje, da pravilno pojmuje svojo misijo.

Kočljivo je tehtati prednost v važnosti posameznih stanov. Kljub temu pa smemo brez posebnih pridržkov postaviti med posebno važne poklice sodniški poklic. Sodnik opravlja podobno nalogo kakor učitelj. Naj sodijo pravni filozofi o vlogi in naravi prava tako ali tako: praktično življenje kaže, da vršita pravo in sodstvo neko očistujočo funkcijo v človeški družbi, ki bi jo lahko primerjali z vzgojnim delom učitelja. Kakor učitelj, tako izvršuje tudi sodnik v narodu etične naloge. Zato morata imeti osebne kvalitete razvite v toliki meri, da sta kot osebnosti odlično sposobna za svoje delo. Sodnik in učitelj opravljata delo v človeškem kolektivu, toda kljub temu je vsako posamezno njuno dejanje strogo individualno. Čim se kolektivna

Naš glas

Dekle, brezposelna govori

Ena sem izmed sto in sto. Ena, ki se vtaplja v morju brezposelnosti. Da, ena sama neznačajna številka v seznamu brezposelnih učiteljic na banovini, ena v indeksu prošelj za državno nastavitvev v prosvetnem ministstvu, ena majhna, komaj vidna točka v seznamu brezposelnih žena na svetu. Ena izmed sto tisoč in milijon.

To je ravno tisto. Vsak nam reče: saj nisi samo ti. Sto in sto vas je. Počakaj! Potrpi! In mi čakamo in trpimo. Pa se nam zdi, da nam je vsak dan boljše, vidim, da čaka in trpi še druga in tretja, stota in tisoča.

Končno nam je pa čisto prijetno. Studirale smo 14 let za svojo zabavo in tako pomagamo pri materinem gospodinjstvu. Gotovo tudi tu pomaga študij. Če ne more mati prehranjivati sama petero ljudi, ji pomaga hčerka, učiteljica s titlom in s praznim žepom in potem že gre. Kako da ne, saj je hčerka 14 let hodila v šolo. Mnogi menijo: žene so krive krize, preveč nas je v službah. Velikodušno smo odstopile mesta moškim, a kriza je še vedno tu. Ne samo to: še fantje,

VSEBINA:

Naše delo.
Sodniki in učitelji.
Naš glas. — Dekle, brezposelna govori.
Resolucija brezposelnih učit. abiturientov.
Po sreskih društvih se snuje podporni fond.
LISTEK: Pravda o smrti. — Pisma mlademu tovarišu.
Splošne vesti. — Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU. — Učiteljski pravnik. — Naša gospodarska organizacija. — Mladinska matica. — Učiteljski pevski zbor. — Šolski radio. — Učiteljska tiskarna. — Stanovska organizacija JUU. — Novosti na knjižnem trgu.

stran poudari tako, da se učitelj in sodnik počutita samo kot mehaniziran sestavni del tega kolektiva, se pojavijo vse slabše posledice mehaniziranja. Pravo pade v birokratizem, vzgoja se spači v disciplini. Oboje je enako tuje resničnim vzgonom življenja.

Tudi sodstvo preživlja danes enake pretresljaje kakor vse druge panoge človekovega intelektualnega delovanja. Tem bolj je torej potrebno, da zavaruje družba sodnike s posebnimi ukrepi pred splošno infekcijo. Letošnji 3. september jim je prinesel stalnost. Naj bi ta pridobitev povzdignila sodstvo nad močvirje današnjih dni in pripomogla k temu, da se ta občutljivi organ socialnega mehanizma obvaruje pred škodo. Stalnost naj bi okrepila sodnikovo neodvisnost. Vendar ni neodvisnost pojem, ki bi se dal vklemiti samo v pravne stavke ali pa zagotoviti samo s pravnimi sredstvi: sodnikova neodvisnost mora biti samo izraz njegove popolne, značajne in poštene osebnosti. Da bi se ta čim harmoničneje razvila, omogoča tista družba, ki zna prav oceniti dragoceno važnost neodvisnega sodstva zlasti v razburkanih časih, sodniškemu stanu gmočno in duhovno, da neguje in tudi svobodno uveljavlja svoj moštati, pošten značaj. Trenotni politični uspehi na račun neodvisnosti sodstva so se vedno hudo maščevali.

O učitelju in sodniku, o teh dveh intelektualnih poklicih, je bilo treba spregovoriti nekoliko besed in sicer drugačnih, kakor jih rabijo o njih politične stranke in tisti, ki jih njihova ideologija uči, da se da le preko načelnega rušenja vsega priti do družabnih reform, do nekega idealnega izboljšanja človeške družbe. Ne računam s tem, da bi mogel kakorkoli vplivati na nekatere dnevne zablude in izrodke, pač pa sem trdno uverjen, da mora mirna beseda najti odmeva pri tistih, ki z zavestjo moralne odgovornosti opravljajo naloženo jim politično delo.

tovariši so danes na cesti. Pa naj še kdo trdi, da smo me, žene krive, da nimamo ne dela, ne jela!

In kaj potem, če je gđc. učiteljica raztrgana in bosa? Delat naj gre, saj ni edina. Vzgojiteljica, to je poklic za žene, sicer v državni službi ne več, toda v privatni. Res, v tem oziru pa nam gre družba na roko. Postaneš vzgojiteljica nežnih otrok, trem lahko oblikuješ njih duše in v zameno imaš stanovanje in hrano, saj kakega plačila pa itak učiteljica - vzgojiteljica ne potrebuje! Vzgojitelj mora biti idealen!

Tudi v tvornici lahko dobimo delo. Žena zasluži vendar dovolj po 500 do 600 dinarjev v tvornici. Tu sicer ni treba vzgajati in bistveno ženino delo tudi ni to, a kaj zato! Glavno je, da so žene in matere tiho. Zaslužijo in kaj hočejo več. Sicer smo pa tudi tu kot učiteljice odveč.

Tako čakamo in čakamo. Saj nismo same, sto in tisoč nas je. In vse čakamo! Zakaj, čemu?

Br. Jurec.

Resolucija brezposelnih učit. abiturientov

Na širši seji brezposelnih učiteljskih abiturientov sekcije JUU v Ljubljani je bila sprejeta resolucija, ki bo predložena predstavnikom oblasti in naši javnosti. Glasi se:

1. V dravski banovini je 790 brezposelnih učit. abit., ki čakamo v nevzdržnem socialnem položaju na nastavitvev po več let in v tem brezdelju postajamo vedno bolj neodporni raznim škodljivim vplivom. Apeliramo na merodajno oblast, da pospeši našo nastavitvev. Če je radi proračunskih nemožnosti nemogoča, naj nas nastavi oblast iz sredstev bednostnega fonda. Sredstva, ki bi se porabila za naše prejemke, bi bila bogato naložen kapital za narodno prosveto. V dravski banovini manjka 200 učiteljev in obstoja zato nujna potreba, da se takoj, bodisi iz sredstev državnega proračuna, bodisi iz sredstev bednostne-

ga fonda, postavi 200 brezposelnih učiteljev in učiteljic.

2. Narodna prosveta zahteva, da se stalež učiteljstva poveča ter s tem omogoči 790 brezposelnim abiturientom eksistenca. S postavitvijo teh bi ljudska izobrazba ne trpela radi pomanjkanja učnih moči.

3. Postavitvev učiteljev naj se vrši zgolj iz socialnih vidikov. Postavimo naj se v prvi vrsti abiturienti in abiturientke iz let 1931., 1932., 1933. in pozneje po vrsti drugi, pri čemer naj se upoštevajo socialno šibkejši pred boljše situiranimi. Na postavljanje učiteljev(ic) novincev naj ne vplivajo nobeni drugi kot socialni oziri.

4. Poleg proračunske nemožnosti, ki se navaja kot glavni vzrok za nenastavitvev novincev, so gotovo glavna ovira pri tem tudi oni učitelji, ki so že dosegli svojo službeno

Tudi Vaš novi plašč od PAULINA

po znano solidnih cenah p. n. učiteljicam zopet na obročno odplačilo.
Konfekcija PAULIN — Ljubljana, Kongresni trg 5

dobo, a si ne upajo prositi za upokojeve, ker obstoja pri sedanjih praksah urejanja njihovih pokojninskih prejemkov nevarnost, da morajo brez sredstev čakati po več mesecev na končno ureditev.

Radi tega se obračamo na pristojno oblast z nujno prošnjo, da se uvede v smislu obstoječih zakonov v tozadevno administrativno prakso ekspeditivnejša likvidacija pokojninskih prejemkov.

Preko sto novincev bi bil na ta način omogočen takojšen nastop službe.

5. Učitelji, ki so odslužili kadroški rok ter prekinili zato svoje službovanje radi vršitve svoje državljske dolžnosti, morajo čakati vedno skoraj leto in več na zopetno namestitve.

Po sreskih društvih se snuje podporni fond

Sklepi, ki jih moramo še posebej naglasiti

Ustanovitev obrambnega sklada. V proračunu se sprejme za samce in poročene mo-že 24 din, za poročene žene pa 11 din. V tem je všteti tudi prispevek 3 din za Slov. šolsko matico in 2 din za obrambni sklad, s katerim se bo dala sigurnost tovarišnem bojem, ki se za vse ostale izpostavljajo v borbi za naše pravice. To je več kot važno in bomo v bodočem proračunu morali za obrambni sklad sprejeti večjo postavko!

(Sresko društvo Ptuj.)

Članstvo toplo soglaša s predlogom in enodušno sklene, da bo prispeval vsak član mesečno po 3 din za podporni fond.

(Sresko društvo Maribor-mesto.)

Uvidevajoč važnost podpornega fonda bo vsak član prispeval po 1 din na mesec za potrebe sekcije v tem pogledu.

(Sresko društvo Skofja Loka.)

Soglasen je bil sklep, da se s 1. novembrom zviša članarina za 2 din za fond, namenjen v zaščito članstva. Od tega naj osta-

Opozarjamo pristojne oblasti na to dejstvo ter prosimo, da se uredi to vprašanje čimprej tako, da se bodo mogli po odslužitvi roka v stalnem kadru takoj vračati na prejšnja službena mesta.

6. Za vse one abituriente, ki bi kljub predlaganim možnostim morali še čakati na nameščenje, pa želimo, da bi se jim prirejali razni praktični tečaji, kjer bi mogli svoje zgolj teoretično znanje ohraniti in s prakso izpopolniti.

Pri vseh teh predlogih nas vodi moreča skrb za naše telesno in moralno zdravje, za dobrobit naroda, kateremu smo z veseljem pripravljeni žrtvovati svoje mlade moči.

Prepričani smo, da ne bosta preslišana niti naša prošnja po delu in kruhu, niti klic našega mladostnega optimizma.

ne 1 din v društveni blagajni, 1 din je pa odposlati sekciji.

(Sresko društvo Šoštanj.)

Da se materialno zaščiti članstvo, se osnuje podporni fond. Predsednik predlaga, da se v ta namen članarina zviša za 3 din, kar se soglasno sprejme.

(Sresko društvo Kozje.)

Sprejme se predlog za plačevanje prispevkov v obrambni sklad. Da pa članstvo ne bo pri tem preveč prizadeto, izplača društvo iz svojih prihrankov v obrambni sklad enkratno vsoto 1700 din, članstvo pa naj mesečno prispeva po 1 dinar.

(Sresko društvo Kranj.)

Ljubljansko učiteljsko društvo je že lani na enem zborovanju sklenilo ustanoviti svoj podporni sklad. Da uresničimo ta sklep, se obvezujemo, da bomo vsi člani prispevali mesečno 3 din v podporni sklad. Od tega ostane 2 din društvu in 1 din se plača sekciji.

(Sresko društvo Ljubljana-mesto.)

Splošne vesti

NE PONIZUJMO SE SAMI...

»Slovenec« je priobčil sledeči članek:

Med učitelji, ki so bili zadnji čas premeščen, je tudi tukajšnji šolski upravitelj... Domači in sosednji politični nasprotniki so zaradi tega zagnali vpitje, češ, da je... nedolžna žrtev sedanjega režima. Tudi upravitelj sam se smatra za nekakega mučenika. Kako je s to zadevo v resnici.

Dne... t. l. je prišel... k tukajšnjemu župniku, proseč ga, naj mu izposluje premešitev iz... župnik... mu pravi: »To lahko storite sami.« »Lahko,« reče... a če prosim sam, moram sam nositi selitvene stroške. Nato se je razvil med njima razgovor na tukajšnji šoli. Župnik se je končno izjavil pripravljenega ustreči upraviteljevi želji, a le pod pogojem, če ga za to prosijo še pisмено.

Takoj isti dan je poslal... župniku pismo, v katerem ponavlja prošnjo za premešitev, utemeljujoč jo takole:

»Moji vzgojni uspehi pri šolski mladini so enaki ničli. Prav nikake avtoritete nimam več in zaradi tega tudi ne volje za nadaljnje delo na svojem sedanjem službenem mestu... Med ljudstvom in šolo je globok, skoraj nepremostljiv prepad... Sedanje razmere so ne- vzdržne! Zato si v interesu tukajšnje šole in

samega sebe želim proč od tod... Če bi bil premeščen na zadnjo hribovsko enorazrednico, nič zato.«

Na podlagi te pismene prošnje je župnik... storil nadaljnje korake. Pošteni javnosti ne bo težko presoditi, če je... res žrtev tukajšnjih svojih političnih nasprotnikov in sedanje vlade, kakor to zaveščno in krivično ponavljajo naši neprijatelji. Temu se ne čudimo. Kar znajo, pač znajo! Čudimo se g... ki trdi, da ni prosil za premešitev. Kako so že dejali stari Rimljani? »Ko bi bil molčal, bi bil moder.«

Tako, učiteljsvu neprijateljski list!

Dolgo smo čakali in čakali, da bo sledil popravek ali preklife notice. Ni ga bilo do danes!

Mnogo besed ni treba izgubljati ob tem primeru. Nočemo braniti tega, kar ni pravilno. Treba je priznati in izlečiti rano, da se ne okuži sosesčina in celotna družba.

Imamo trdno voljo za to, ker hočemo biti zdravi. Le v tem primeru bomo lahko gradili in izgradili močne in neupogljive značaje, ki se bodo popolnoma zavedali upravičenosti svojih zahtev in pravilnosti svojega dela ter bodo pripravljeni doprinesiti tudi potrebne žrtve za skupno pravično stvar.

— Tako sivolasi, v življenjskih izkušnjah utrjeni tovariši,

Marsikaj se je sicer danes že izpremenilo prišlo so pa nove, do teh dob neznane težave, ki jih hočem omeniti v sledečih vrstah, ker si me s svojimi pismi naravnost vzpodbudil k temu.

I.

Ne soglašam popolnoma s teboj glede enorazrednice. Res imaš več dela kot tam, kjer si lahko tovariši vzajemno pomagajo. Pravim: tovariši. Niso pa vselej ljudje, ki delujejo s teboj na isti šoli, tvoji pravi tovariši. Če si upravitelj, nosiš odgovornost za vse, kar se na šoli dogaja. Mnogi tega nočejo razumeti. Vidijo edinole sebe in če si še tako prizanesljiv, se bo našel še vedno kdo, ki bo to tvojo dobroto izrabljal do skrajnosti. Rahel tovariši migljaj mu že daje povod, da spravi za hrbtno na dan vse tvoje čisto človeške slabosti in doda iz svoje okužene fantazije snovi za razgovore po javnih lokalih. Pelji se v prostih dneh po železnici ali v avtobusu, ali sedi v kavarno sredi Ljubljane, pa boš čul same »nepristranske« sodbje skoro o vseh šolah v bližnji in daljni okolici.

Na enorazrednici si kot kralj. Res je pouk v oddelkih težji, a ko se mu privadiš, ti postane igračka, seveda, če ni preveč otrok. To je prava delovna zajednica. Starejši pomagajo mlajšim, a ti pridobe marsikaj od starejših. Mi sploh radi pretiravamo in te varljive sodbje se ponavljajo v vseh mogočih referatih, pa ga ni, ki bi jih skušal ovreči.

Za člane JUU je stališče čisto, ker deklaracija jasno določa: da so vsi člani JUU za svoja dejanja odgovorni celokupnemu stanu!

Čuvajmo svoj ponos, svoj ugled in svojo čast!

»Naš narod ima slavno preteklost, znano in priznano. Zapomnite — kar imamo iz preteklosti ljudnega in sijajnega, to so nam dali ljudje visoke morale, kreposti in čisti.«

Kralj Peter I., učiteljem 6. avg. 1903.

— Čuvajmo svoje značaje. Ob nešteti prilikah smo že naglašali važnost značajnosti pri učitelstvu. Danes gre ta klic in to geslo kot poseben simbol med učitelstvom širom države. To je klic učiteljskih zastopnikov iz Novega Sada. V tem znamenju se vrše učiteljske skupščine po sreskih društvih po vsej državi in na tej osnovi si izbira učitelstvo nove odbore sreskih društev za triletno dobo. Ta triletna doba bo imela poseben pomen z ozirom na formiranje učiteljskih značajev, kakor so potrebni za jekleno borbo narodu in državi. Zato mora značaj biti najtrdnější temelj odpornosti za vsakega poedince in s tem za celoto. V tem znamenju je zmaga šole in učiteljskega stanu za lepšo bodočnost!

»Samo značajan učitelj lahko vzgaja značajno mladino in narod.«

— Opozicija JUU iz Beograda je proti mecenom in proti častnim članom JUU. — Beogradska učiteljska opozicija je izdala sledeče poročilo: »Da se ustavi prejemanje 'Narodne Prosvete' in da se enkrat za vselej odstrani iz Udruženja vpliv raznih 'mecenov' in 'častnih članov JUU', ker so oni fatalni za udruženje.« — Take parole širijo med članstvo JUU. Vprašamo se, kje je moralna? Napovedujejo bojkot stanovskemu glasilu, ki se bori za učiteljske pravice in za neodvisnost učiteljskega udruženja. Na drugi strani pa nesramno žalijo mecene in častne člane učiteljskega udruženja. In take metode naj sprejme učitelstvo izven Beograda in takih voditeljev učiteljstva naj se oklenemo?! To naj bo resna in dostojna opozicija? Najboljši odgovor na to bo, da se vsa društva narode na »Narodno Prosveto« in da jo čim bolj razširijo med članstvo. Pravilno nam je rekel tovariš Dimnik na glavni skupščini: »Hočemo v polnem obsegu uvaževati predloge beogradskega učiteljstva, ki jih bo beogradsko učiteljstvo izneslo potem svojih legitimnih zastopnikov in društev. Odločno pa odklanjamo podtalno rovarjenje raznih grup učiteljstva iz Beograda in njihovo varuštvo nad JUU.« — Dovolj je bilo 15 let preprirov in intrig, sedaj je potrebno, da učiteljstvo izven Beograda odloča ter brani in vzdržuje mir in red v organizaciji, ki nam je potreben za šolo in stan ter za utrditve učiteljskih značajev, ne pa veter-njakov.

Kakšen se dozdevaš vidi vsakdo, a kaj si — spoznajo le redki.

(Macchiavelli)

KRIZANTEMA NA GROB TOVARIŠICI MARIJI KLAUSOVI.

Krasna jesenska nedelja je bila. Sonce je še z vso močjo obsevalo cvetoče ajdove njive in poljubljalo dozorevajoče grozdje. Dalje po vrtovih so sklanjale svoje težke glave in vsepovsod je kipeło življenje.

In sredi te lepote se je vil lep, nem spre-ved na Primskovo, ki nas je vso pot pozdravljalo in vabilo v svoje zlate gorice in temne gozdove. Pozdravljalo in spremljalo je sprevod zvonjenje primskovske farne cerkve in zvonjenje mnogih podružničnih cerkva, mimo katerih se je pomikal. Mladina in starši, so spremljali svoje skromno, tiho učiteljico Marijo Klausovo na poslednji poti.

Spomni se samo na to, da so izšli skoro vsi naši najboljši možje iz oddaljenih enorazrednic. Ta jim je dala prvo in trdno podlago. In koliko samoukov raznih strok so nam dali ravno naši najbolj oddaljeni kraji. Danes temu ni več tako. Kmetijski človek ne more več poslati svojega otroka v višje šole, ker bi mu en otrok uničil najbolj trdno posestov. Tako bo ostal duševno in telesno najbolj zdrav človeški material za višjo kulturo neizrabljen in prinesel morda v prihodnjih generacijah zopet zdravega dotoka našemu propadajočemu inteligenčnemu sloju.

Le pomisli na polpretekle in sedanje čase, koliko moralne gnilobe se je prišlo naše takoj zvane boljše družbe. Dnevna kronika nam to dovolj jasno izpričuje, a največji grešniki pa ostanejo navadno zakriti s plašcem prizanesljivosti z ozirom na ugled stanu, sorodstva in na močne zveze.

»Še se vrnem...«

II.

Samota oddaljene gorske vasi sprva neprijetno vpliva na človeka. Lepo je, obiskati tako vas v nedeljo popoldne in se zopet vrniti, a stalno življenje v samoti vzbuja v človeku čut osamljenosti, robinzonstva. Z našimi kmetijskimi ljudmi se da čisto lepo ob-čevati; tudi zanimivih opazovanj in spoznanj boš doživel, vendar se hoče človeku, ki je iz-šel iz družnega kulturnega ozračja, sebi enake družbe. Iskal je boš v prvi vrsti pri sosednih tovariših. Ako najdeš v njih prave tovariše in prijatelje, ti bo že s tem bivanje v samoti mnogo olajšano. Vse težave, ki ta-

Tiho in skromno se je pomikal sprevod med bogastvom narave. Tudi ona je bila tiha in skromna, a zato je bilo njeno delo tem vidnejše. Z mirno in toplo besedo je vsajala v otroške srca ljubezen do vsega lepega in dobrega. In mladina jo je imela rada, saj je bila njihova, živela je med njimi polovico svojega življenja. In kakor je bila v življenju rada sama, nepoznana, tako si je želela tudi po smrti počivati v kraju, kjer bi bila nemo-tena. In izvolila si je Primskovo za svoj poslednji dom.

Poleg svoje pokojne sestre je legla tudi ona, odeta v jesensko cvetje. In tako nas je zapustila zopet ena. Prazno je po njej, a do- vršila je svoje poslanstvo na zemlji. Prestala je poslednji boj in se umirila.

B. A.

NA HRVATSKEM MONOPOLA ŠOLSKIH ZVEZKOV NE POZNAJO.

»Trgovski list« od 24. oktobra t. l. prinaša naslednji značilen članek:

V našem listu smo že ponovno nastopili proti monopolizaciji šolskih zvezkov ter naglašali, da ti zvezki niso le slabši kakor so bili prejšnji zasebnih podjetnikov, temveč tudi dražji. Prav tako so odklonile monopolizacijo šolskih zvezkov organizacije učiteljstva in staršev. Sploh je vsa javnost nastopila proti tej monopolizaciji, a kljub temu se je ta uvedla.

Vrhu tega pa je ta monopolizacija še brez vsake zakonite podlage. Državna tiskarna si je kratkoma prilastila monopol izdajanja šolskih zvezkov, in sicer na podlagi nekega razpisa, ki pa na Hrvaškem ne velja. Zato tudi na Hrvaškem monopoliziranih šolskih zvezkov ne poznajo in tam uporabljajo še nadalje izključno samo zvezke zasebnih podjetij.

Če ne velja monopol šolskih zvezkov na Hrvaškem, tudi ne vemo, zakaj bi veljal v Sloveniji. Če je bila uvedba monopolizacije šolskih zvezkov, potem mora monopolizacija šolskih zvezkov veljati tudi na Hrvaškem, če pa ni zakonita, potem tudi ni treba, da bi veljala v Sloveniji. Enaka pravica za vse!

Zato zahtevamo, da se takoj razveljavi dotični razpis, s katerim se je uvedla v Sloveniji izključna uporaba monopoliziranih šolskih zvezkov. V današnjih razmerah žal ne moremo zahtevati od učiteljstva, da odklanja te zvezke, ker bi morda pri tem posamezniki preveč tvegali. Zato pa pričakujemo od poslancev, da store potrebne korake in da se nezakonita monopolizacija šolskih zvezkov odpravi.

To tudi zato, ker je brezposelnost v našem grafičnem obrtu že itak dovolj velika in ni treba, da bi še državna tiskarna v Beogradu z odvzemanjem dela povečevala to brezposelnost.

— Praznik varčevanja je določen na 31. oktobra. Po vsem svetu se ta dan vzbuja smisel za varčevanje, govori in piše se o pomenu štedljivosti in štednje. Tudi pri nas se bomo spomnili tega mednarodnega praznika ter pred vsem med mladino vzbujali in vzgajali voljo za varčevanje. Današnja gospodarska kriza nas že sama silí k varčevanju, toda le neprestano vzpodbujanje in opominjanje privede vse ljudi do končne spoznanja resničnosti izreka: Zrno do zrna — pogača, kamen do kamna — palača.

— Praktični izpiti na drž. učiteljski šoli v Ljubljani. Praktični izpiti za otroške vrtnarice (zabavilce) se bodo začeli v sredo 11. novembra 1936., praktični veroučiteljski izpiti pa v soboto dne 14. novembra 1936. obakrat ob 8. uri dopoldne. Kandidatje oz. kandidatke naj svoje pravilno opremljene prošnje za pri-pustitev k izpitu vložijo uradnim putem pravočasno tako, da bodo vsaj do 9. novembra oz. do 12. novembra v rokah izpitnega odbora, sami pa naj se zglasijo pol ure pred

Pisma mlademu tovarišu

Prijatelj, tvoja pisma mi dajejo povod, da odgovarjam nanja javno. Saj zadevajo tvoje stiske in nadloge nas vse in ni ni slabšega kot naš molk in zapiranje vase, da si še s tem grenimo bridko sedanjost.

Nikakor si ne domišljam, da bi mogel dati s tem odgovorom kako uspešno zdravilo tvojim obtožbam. Težave, ki se moramo boriti z njimi dan za dnem, naj bodo le javen dokument naše, ne še pravilno ocenjene dobe. Spomniti te hočem le na mnoge najine razgo-vore, preden si odhajal na prvo službo. Videl sem te, s kakim idealizmom si se pripravljval na svojo pot. A iz tvojih pisem slutim, da so padli prvi strelji iz zasede na ponosnega orla, ki je meril svojo zračno sončno pot in da že padajo prve kaplje krvi iz njegovih ranjenih peruti na črno zemljo. Nisi prvi ne zadnji. Nešteto jih je hodilo že isto pot, imelo iste ovire in pritožbe. Molčali so in si sami za silo zacelili rane, vendar spomin nanje je ostal neizbrisen. Zato imamo ravno v našem stanu toliko zagrenjenih ljudi kot morda v nobenem drugem. Le vprašaj starejšega tovariša, kaj je moral že v svojem življenju prestati. Nekeč mi je eden izmed teh rekel: »Rad sem bil v šoli, veselilo me je delo — a če bi se še enkrat imel odločiti za kak stan, bi gotovo ne izbral učiteljskega. Kar mora prestat učitelj, to presega moči navadnega zemljana. Drugi tovariši mojih let mi zatrjujejo isto, pa so med njimi sončne narave, rojeni optimisti.«